

ILKAY KARA • Açık Yararın Sesi

İLKAY KARA 1982 yılında Ankara’da doğdu. Orta öğrenimini Anıttepe Lisesi’nde, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde tamamladı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı’nda “1970’lerde Türkiye’de Radikal Medya” başlıklı teziyle yüksek lisans derecesi, “Bir Politik Anlatı Olarak Ahmet Kaya Şarkıları” başlıklı teziyle doktora derecesi aldı. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Barış İçin Akademisyenler’in “Bu Suça Ortak Olmayacağız” bildirisini imzaladığı için 1 Eylül 2016’da 672 sayılı KHK ile görevinden ihraç edildi.

İletişim Yayınları 2765 • Araştırma-İnceleme Dizisi 453

ISBN-13: 978-975-05-2676-3

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / I. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İLKAY KARA

Bir Politik Anlatı Olarak
Ahmet Kaya Şarkıları

Açık Yaranın Sesi

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

YERSİZ YURTSUZ · ESER KÖKER..... 7

ÖNSÖZ..... 13

GİRİŞ..... 19

BİRİNCİ BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GELEN DİRENİŞİN SESİ..... 53

Uzak isyanın hatırasına ilişkin şarkılar..... 56

Mücadele tecrübesini anımsatan şarkılar..... 62

İKİNCİ BÖLÜM

“BUGÜN”ÜN HAKİKATİNİN EZGİSİ..... 69

“Şimdi”ye kaydedilen zulmün sesi..... 69

İdam mahkûmundan mektuplar: Sıkıştırılmışlığın şarkıları..... 70

Yitim deneyimi ve yas: “Kayıp”lara yazılan şarkılar..... 84

Acı ve kan: “Sızı”lı şarkılar..... 94

İhbar, ihanet, korku: “Gece”den ürkenlere söylenen şarkılar..... 103

Aç, parasız, sigarasız: “Gurur yarası”nın sesi..... 110

Çıraklar, fabrika kızları, tezgâhtarlar:

Emekçilerin şarkılardaki sesi..... 110

<i>Açlığın ve parasızlığın zulmü: Yoksulluğun şarkıları</i>	120
<i>"Mecburen" yoksunluk: Kenar mahalle şarkıları</i>	131
<i>"Hiç olmayan"a mektup: Aşk şarkıları</i>	143

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GELECEĞE SÖYLENEN ŞARKILAR	155
"Elbette" gelecek olan:	
Umutlu geleceğe söylenen şarkılar	155
"Türküsunü söyleyemeyen halk":	
Dağlara söylenen şarkılar	160
SONUÇ	177
KAYNAKÇA	185

SUNUŞ

YERSİZ YURTSUZ ESER KÖKER

Istanbul'da Birinci Dünya Savaşı'nın büyük karmaşası içinde Zeynep Hanım Konağı'nda İnas Darülfünunu'nda başlayan kadınların üniversite macerası,¹ Cumhuriyet'in kurucu kadrolarının desteği ve yüksek öğretim pazarlarının oluşması sayesinde hevesini çoğaltarak devam edebildi. Her ne kadar geçen yüzyılın '60'lı ve '70'li yıllarında üniversite sanayi işbirliklerinden artan bir sıklıkla söz edilmeye başlansa da kapitalist piyasaların sınırlarının komşusu olan üniversiteli kadınlar, kadın nüfusu içindeki oranlarını bindelerden yüzdelere, üniversite nüfusu içindeki oranlarıymısa –tasfiyelere ve akademik yapıların felç edici baskısına rağmen– neredeyse üçte bire kadar çıkartabildiler. Bu sadece bir sayısal yoğunlaşma değildi elbet. Bu yoğunlaşmadan geriye akademik alanda başarılar, tartışmayla geçen kurulların üyelikleri, hele '70'li yılların sol hareketinin ivmesiyle akademik alana sirayet eden “zamanının çelişkili taleplerine ve konumla-

1 İlkay Kara'nın elinizdeki kitabı, bu heyecan verici maceranın içinde örnek bir momente tekabül etmektedir ki, benim 1988'de tamamladığım üniversitede kadınların konumu hakkındaki doktora tezime başlayan bireysel akademik maceranın da bitiş noktası olmuştur.

rına uygun kamusal söylem geliştirmek için güç birliği” arayışına yönelen sol akademik duruşun beraberinde getirdiği, sınırlarını tüm akademik hiyerarşileri yıkararak kuran akademik tartışma ve görüş oluşturma eylemliliği, yönetici pozisyonlar, yazılan kitaplar kalmadı yalnızca, hayal kırıklığı, bekleyiş, yarım kalmışlık, Türkiye’de kadınların konumuna merhametli bir ilgi, kendi deneyimini kucaklamayan bir dile mahkûmluk, heder olmuş emeğe katlanma, koşuşturma, hayata yetişeme hali, akademik monotonluğa bürünmüş eril kalıplardan kaçma isteği de kaldı. Bu istek ve arzular politik bir teğelle birbirine bağlanmasa da akademik kadın kamusunun çekirdeğini de oluşturur. Bir döpiyesin içine sığdırılmış arada kalmışlık, üniversite nefretini kendisine şiar etmiş 1980 askerî darbesinin Yüksek Öğretim Yasası ile perçinlendi. 12 Eylül sonrasında üniversiteler dünyayla eş zamanlı olarak yapısal bir değişime uğradılar. “İçindeki yabancı” sını, yani üniversite içindeki eleştirel düşüncüyü,² 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası ile tasfiye eden ya da ayrılmaya veya yer değiştirmeye zorlayan üniversite –ki bu tasfiyeden akademide yeni yeni filizlenen feminist düşünce de payını alacaktı–, kapitalizmin yeni merhalesinin yeni hedeflerine uygun düzenlemeleri hemen benimsedi, hızla yayılan bilgi teknolojilerinin rüzgârını arkasına alarak küresel ticarete açılarak daha sonraları adı “akademik kapitalizm” diye anılacak olgunun ortaya çıkmasına aracılık etti, yüksek öğretim pazarını oluşturmasına ve onun katmanlaşmasına katkıda bulundu. Ham ve işlenmiş madde olarak bilginin toplumsal değerle bağlarını kopartıp işlevlerini iyice sınırlaması ve kâr amacıyla alınan satılan bir mal haline dönüşüm sürecinde, “üniversiteler, işletme biliminin kriterleri ve terminolo-

2 Eleştirel düşüncüyü içindeki yabancıyla bağlantılandıran bir çalışma için bkz. Rosi Braidotti, *Göçebe Özneler, Çağdaş Feminist Kuramda Bedenleşme ve Cinsiyet Farklılığı*, çev. Öznur Karakaş, Kolektif Kitap, 2017, s. 22-27.

lojisine göre idare edilmeye başlanır. (...) rekabet ortamında ayakta kalmak, ekonomik değişimlere uyum sağlamak, kaynak ve marka değeri yaratmak için birer şirket gibi yönetilmeye ve bunu sağlayacak profesyonel yöneticiler”³ tarafından idare edilir, artık ya bir müşteri ya da tüketici olarak konumlandırılan öğrencinin aklını çelmeye yönelik misyon ve vizyonları bezeli, basitleştirilmiş “swot analizinin” kaba taslaklarıyla belirlenmiş laf kalabalıkları olarak üniversite tanıtım sayfaları her dilde ve her araçta yayımlanır.

Üniversitenin bu dönüşüm sürecinin yarattığı sonuçları katlanılabilir kılan, özellikle de içinde yaşayanlarca katlanılabilir kılan 12 Eylül sonrasında güçlenerek çıkan feminist hareketin yönlendiriciliğiydi. Kadın öğrencisiyle öğretim üyesiyle bazı üniversitelerin minicik adacıklarında –ki bunlar, akademik feminizmin kurumlaşma alanları olarak da nitelenebilirler– yaşamı değiştiren şen bilginin peşinde koşmaya devam ettiler, kendi tarihlerini ve belleklerini yazabilmek, söyleyebilmek ve tartışabilmek iradesini ve arzusunu ortaya koydular. İşte o adacıklardan birinde, bir zamanlar adına İLEF denilen bir Ankara okulunda sınıf, ırk, yaşam tarzı, cinsel tercih farklılık ve eksenleriyle katmanlaşmış, çoklu duygularla çevrelenmiş deneyim alanlarını keşfe çıkan feminist hareketin ivmesiyle 8 Mart’lar düzenlenir oldu. İlkay ile ben, 4 metreye 2 metre afişini birlikte yaptık, heyecanımız, niyetimiz o afişini okulun girişine astırmayı becerebildi. Birlikte afiş asarken yeni bir öğrenci-hoca ilişkisini de tecrübe ediyorduk, elbette bizi kuşatan gelenek orada duruyordu, elbette o gelenek hocalığını annelikten öğrenciliğini kız çocukluktan çıkarmıştı, biz içine kız kardeşliğin güç birliği kadar karşıtlıkları ve ikilikleri anlama ve on-

3 Ayça Alemdaroęlu, “Yabancı Şirketler, Özel Üniversiteler ve Yükseköğretimin Dönüşümü: Laureate Education Inc. Örneęi”, (der.) Serdar M. Degirmenciöęlu, Kemal Inal, *Yükseköğretimin Serbest Düşüşü: Özel Üniversiteler*, Ayrıntı Yayınları, 2015, s. 126-127.

lara karşı koyma yeteneğini de yerleştirmek istiyorduk, akademik hiyerarşinin katılaştırıcı pratiklerine karşı coşku ve sevgi dolu bir öğrenme halini taşımak istiyorduk, akademik kuralların dayatmasına karşı metni devrik cümlelerle ve küçük harflerle yazmak istiyorduk, sanki istediklerimizin küçük bir kısmı gerçekleşiyor sanısına kendimizi kattığımız bir kısa dönem de yaşadık, sonra kapitalist üniversitenin önlemez yükselişine karşı Türk otoriterliği, 1990'lı yıllardaki sessizliğini yinelemek istemeyen ve toplumsal barışın ve kadınların barışının önceliğine ilişkin sözü olanın üniversite içinde barınmasına imkân tanımadı. O sözü üniversitenin uysallaştırılmış bedeninden atmanın yollarını ararken, kanun hükmündeki kararnamelerini (KHK) buldu. 672 no'lu KHK ile İlkay, henüz çiçeği burnunda bir doktorken yani henüz kendi başına bir ders açıp rahat rahat sınav kâğıtlarından şikâyet edememişken, yani biz birlikte daha bir makale bile yazamamışken, daha Dr. İnan Özdemir'in Türkiye'de sol retorik hakkında yayımlanacak kitabına, 1970'ler Türkiye'sinin radikal retoriklerini irdelediği yüksek lisans tezinden yola çıkan bir kitap eleştirisi bile yazmadan yerinden yurdundan edildi, okulundan atıldı.

Ahmet Kaya da yerinden yurdundan edildi, sürgüne gitti. Kısacık süren bir ömre sığdırılmış şarkılar buketi bugünlerde taptaze dururken onun tazeliğine '70'li yılların politik müziği eşlik eder. O müziğin içinde büyüdüğü şiirlerle örülmüş birlikte söyleme arzusu, sadece anı ve zamanı bölüşmeye davet etmez, en mahrem duygularla en ortak duyguları bitiştirerek bir şarkı zamanında ve süresinde yepyeni ortak bizler oluşturur. 12 Eylülcülerin darmadağın ettiği o yaralı günlerde Ahmet Kaya'nın ses verdiği "biz"lerden pek çoğu gizlidir, adı konulmamış, sözü kurulmamıştır, bu nedenle henüz pek gençken onu sol politik müziğe bağlayan bağlamasını, ustası Ruhi Su'nun deyişiyle "at teper gibi", "dö-

ver gibi”, “abartarak” çalmıştır, zira o bağlamanın arkasında gümbür gümbür çalan davullar yoktur, hapishane koşullarının derin sessizliği, şiddetle bastırılmışlığın yalnızlığı, hep yok sayılmanın acısı, hep dışlanmanın sınırı, hep sonsuzlaşıp yeniden dirilme arzusu vardır; o “Nurhak”, “Kızılde-re” ya da “Mahsus Mahal”i söylerken öfkenin sesi bir yere ait olur. Bu yerin neresi olduğu, on yıllık bir süreç içinde biraz daha anlaşılınca “Bağlama böyle çalınır” dese de bir kasetlik ana dilin çok görülmesinin yarası onu derbeder bırakır. 1990’ların başından itibaren sokağını ve yoldaşını kaybetmiş, zindanlarda kaybolmuş bir oğul olarak “Beni bul an-ne” diye yakaran Ahmet Kaya’nın hüznü şarkıları, içinde bir eve dönüş isteğini barındırır da bir şehirden, bir yurttan ayrılış acısını da dile getirir. On yıllık bir süre içinde Kürtlerin yerlerinden yurtlarından edilmeleri, zorunlu göçün yeni zamanlardaki hikâyesi etrafında yaratılan bir çeşit sessizlik Ahmet Kaya’nın sürgün edilmesine neden olan o kakofoniyi yaratır. Çocukluğun, gençliğin yitimine dayanan Ahmet Kaya, çok sevdiği memleketinin kaybına dayanamamanın sancısını, sıla hasretini gurbet türkülerine ekler ancak yeni bir yüzyılı, memleketinin kar altından çıkan kardelenlerle dolu çiçekli dağlarını ve halkının politik mücadelesinin değişen yüzlerini göremez...

Politik müziğe yeni bir nefes getiren Ahmet Kaya’nın kıymetini takdir edemeyen ve onu şiddetli bir yalnızlığa, yabancılaşma ve dilsizliğe sürükleyen, onu yaşatamayan Türkiye, onlarca şarkısına konu yaptığı ve neredeyse kehanet sözleriyle okuduğu ölümden, ölümlerden hiç ders almaz, barış sözlerini unuttur, birlikte eşit ve özgür yaşam hayali uğruna verilen mücadeleleri hiçler, eleştirel düşüncesine de kalbinin sesine de bir yercik dahi bulamaz. İlkey Kara’yı ve onun gibi okuluna ve okulun halesi entelektüel düşünceye tutkuy-la bağlı olanları, henüz akademik yaşamlarının daha başın-

dayken bunca kötülük bunca adaletsizlikle karşı karşıya bırakan Türkiyeli üniversiteler, kendilerini üniversite yapan eleştirelilik kökünün kurumasını ister gibidirler.

İlkay doktora tezine yeni başlamışken İLEF'in en şairi Arkadaş Zekai Özger için tam da okulun önündeki yeşillige bir meçhul genç şair anıtı koymanın yaşam alanımızı nasıl zenginleştireceğinden epeyce söz ettik. Bir meçhul genç şair anıtımız olamadı ancak İlkay ve arkadaşları Cebeci'den neredeyse zorla kopartılırken tam da anıtın yerine bir elma ağacı diktiler, kim bilebilir belki bir gün o küçük elma ağacı yeniden çiçeklenir, güzel vedalara zaman kalır...

Urfa, 09.04.2019

ÖNSÖZ

Vernon Lidtko, 20. yüzyıl başında Alman işçi sınıfının radikal kültürünü anlatırken, işçilerin Marx ve Engels'ten tek bir cümle bile okumadığını ancak binlercesinin bir araya gelip şarkılar söylediğini anlatır. “1970’lerde Türkiye’de Radikal Medya” başlıklı yüksek lisans tezimi hazırlarken okuduğum bu cümle elinizdeki kitabın da sebebi. 2016 Nisanı’nda savunduğum “Bir Politik Anlatı Olarak Ahmet Kaya Şarkıları” başlıklı doktora tezim fikren bu cümleyle başlamıştı, okumak üzere olduğunuz haline gelene kadar da kendi içinde defalarca dönüştü. Türkiye’de politik müzik üzerine bir akıl yürütme çabasıyla başlayıp Ahmet Kaya şarkılarının sözlerini içinde bulunduğu politik-kültürel ortam içinde yeniden dinleyen haline ulaştı. Kültür tartışmalarının geniş deltasında dolaştı, müzik meselelerini dışarıklı bir gözle anlamaya çalıştı. Dünyanın başka yerlerinde söylenen, dinlenen, kendi coğrafyalarını aşip yabancı kulaklara dokunan müzik türleri üzerine yazılanlardan, “milli musikimiz”e dair tartışmalara uzanan külliyat içinde gezindi. Bu uzun seyirde çok şeye tanıklık etti. Henüz başlarındayken “üç-beş ağaç için” bir anda

kentlerin meydanlarına, caddelerine akan yüz binlerce insanın kabına sığmayan politik coşkusunu; muhalif politikanın lügatine sızan yeni sözcüklerin heyecanını; sokaklarda yaşamını yitiren gencecik insanların geriye bıraktığı sızıyı duydu. Son soluklarını kömür ocaklarında veren maden işçilerinin kapkaranlık öfkesini, acısını omuzladı, 301 kez. Ve devamında sırtlandığı hissi yükün ne yazık ki, pek azı hafif ve ferahtı. Çok tanıdık yürüyüş güzergâhının alışılmış adımlarıyla Ankara Garı önünde can acısının çok yakınına gitti. Bilmediği kentlerden yükselen tozun dumanın perdelediği acıya uzakta kalmanın ezici ağırlığıyla debelendi. Yapabildiği tek şey bu koca suça ortak olmayı reddetmekti.

Bütün bunlar olup biterken bu kitabın yazılabilmesi meslektaşlığın mesafesini dostluklarıyla kapatanlar, yol arkadaşlığı yapanlar sayesinde. Her birine ayrı ayrı teşekkür borçluyum. Sabrınıza sığınarak borcumu ödemek isterim. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin üçüncü katının en köşesindeki odayı paylaştığım Merve Diltemiz Mol çektiğim tez sancısının karşı masada oturan tanığıdır. Her sohbette yüzümü güldürmenin yolunu bulan pırl pırl neşesi, heyecanı ve içtenliği, çok çiçekli, çok güneşli odamızda paylaştığımız bütün zamanlar için teşekkürler. Ceren Salmanoğlu fakülteadaki oda komşum. Hep yanımda olmasının verdiği gücün kıymeti sonsuz. Özverinin vücut bulduğu arkadaşşıma bir Ahmet Kaya şarkısına takılıp sabahı bulduğumuz gece için teşekkürler. Pınar Yıldız tez yoldaşım. Yakın zamanlarda başlayıp, neredeyse aynı günlerde doktoramızı tamamladık. Fakültenin hafta sonu sakinliğinde, yaz tatilindeki ıssızlığında hızlandık, sıkıldık, oyalandık, yeniden hızlandık, kendimize yeni kalemler aldık, kötü yemekler yedik, kahve molalarında güzel şarkılar dinledik, bitirdik. Bu laşıcı sabrı, titizliği ve inceliği için teşekkürler. Halise Karaslan Şanlı'nın akademik mesafeliliğin dünyasında yaptığı

ablalık ilaç gibiydi. Sakinleştirdiği, mesnetsiz endişelerimi savuşturduğu, yerli yerinde olanların içinden çıkmama yarım ettiği için teşekkürler. Can Irmak Özınanır, kesişen yıllarda öğrencilik, aynı yıllarda asistanlık yaptık ancak bu zaman ve mekân birliğinden öte politik kaygılarımız, çabalarımız bizi birbirimize yakın tuttu. Müziğe bulaşan çalışmamı heyecanla destekledi, kaynak verdi, fikir verdi, sorular sordu. Kahvelerimize eşlik eden iyimserliği için teşekkürler. Dinçer Demirkent, Siyasal arka bahçedeki misafirliklerimizin ev sahiplerinden. Jüriye girmeden hemen önce metni okudu, boşluklarına işaret etti. Ayırdığı zaman ama en çok da cesaretlendirdiği için teşekkürler.

Ülkü Doğanay metnin her satırını derin bir titizlikle okudu, eleştireliliğini kaybetmeyen akademik desteğiyle yanımda oldu. Aksu Bora tartışmayı genişletebileceğim yan yollara, metinlere işaret etti. Nur Betül Çelik doktora programında verdiği İdeoloji ve Söylem Çalışmalarında Epistemolojik ve Metodolojik Sorunlar dersinin yıl sonu ödevinde bu tezin fikrî çekirdeğini okudu ve son haline gelene kadar takip etti. Tez izleme komitesi toplantılarındaki müdahaleleri kafa karışıklıklarımı giderdi, boğuştuğum yöntemsel sorunları hafifletti. Meral Özbek her şeyden önce yazdıklarıyla yol gösterdi, ilham verdi, heveslendirdi. Sorduğu soruların cevapları metnin iç bağlantılarını güçlendirdi. Kullandığım kavramların sınırlarını sorguladı ve yeniden çizmemi sağladı. Beybin Kejanlıoğlu, ben doktora tezine başladığımda artık okulda değildi ancak akademik gölgesi üzerimdeydi. Metinde alttan alta hep akan Eleştirel Teori izi onun sayesinde. Taml Bora tezin sadeleşip, elinize ulaşabilmesini sağladı. Onun nezaket dolu desteği olmasaydı nihayetlenemezdi. Her birine emekleri ve sabırları için teşekkürler.

Eser Köker, tez danışmanım. Tez konusunu konuştuğumuz ilk günden son haline dek tekrar tekrar okudu, not-

lar aldı, düzeltti, metne yeni katmanlar eklememi, yeni kavramlarla, kaynaklarla tanışmamı sağladı, yeni şarkılar dinlediğim albümler hediye etti. Çekirdekli çubuklarımız ve fincanlar dolusu çayımızla üzerine uzun uzun konuştuk, zamanını harcama konusunda hiç ama hiç cimrilik etmedi. Yolu en baştan sonuna dek birlikte yürüdük ama öncesinde teşekkür etmem gereken ilk şey bu yola girmemi sağlamasıdır. 1999-2000 öğretim yılında, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde, gazeteci olma arzusuyla dolu bir 1. sınıf öğrencisiyken, Siyaset Bilimi dersine gitmek üzere evden çıktım ve okula vardığımda dersin hocasının uğradığı saldırıyı duydum. Ahmet Taner Kışlalı, Siyaset Bilimi hocamdı ve hemen hemen aynı saatlerde, aynı nedenle evlerimizden çıkmıştık ancak o okula varamamıştı. Kışlalı hocanın katlinin ardından dersin yeni hocası Eser Köker, karşısındaki şaşkın ve öfkeli 1. sınıf öğrencilerine ilk dersini vermişti.

Bu kitap, üniversite denen kurumu ve Türkiye'de bu kurumun uğradığı kesintisiz saldırıyı; şiddetle iç içe geçmiş, kırılmalarla dolu tarihini; akademik olanla politik olan arasındaki güçlü bağı; yaşadığımız dünyayı anlama sorumluluğunu; bu sorumluluğu yerine getirebilmek için girişilen ince işçiliğin dünyanın daha iyi bir yer olmasına nasıl katkı sağlayabileceğini anlattığı o ilk dersin ödevidir. Her ödev gibi kusurlu ve eksiktir ve elbette bunlar bana aittir.

Bu saydığım isimlerin neredeyse tamamı Barış Bildirisi imzacısı olmaları nedeniyle, OHAL KHK'larıyla işlerinden edildiler ya da ayrılmak durumunda kaldılar. Üniversite artık daha büyük boşluklarla malul ve uzak bir yer. Sonrasındaysa hayatı yeniden kurma, yeni bir yol çizme çabası başladı. Bu çabada yanımda olan, "dayanışma dersi"nin mevcuduna da teşekkür borcum büyük. Evren, Mertcan ve Bilge bambaşka koşullarda ve yerde, yeniden başlamanın mümkünatını gösterdiler, korkularımı hafiflettiler, dinledi-